

KRITISKE DISKUSSIONER

Af cand. Scient. Adm. Henrik Herløv Lund
ikke partiorganiseret medlem af centrum - venstre
www.henrikherloevlund.dk
herloevlund@mail.dk

Rev. 25/8 - 2011

KAN 2020 – PLANERNE LØSE DE ØKONOMISKE UDFORDRINGER?

Intro:

- *Det kommende valg kommer til at handle om økonomiske planer. VK's "Reformpakken 2020" angives at være kontant sikring af økonomien og velfærd, men er i realiteten en underskudforretning med et hul på 30 - 40 mia. kr, fordi planen ud af en forudsat beskæftigelsesstigning på 135.000 kun skaber omkring 20.000 jobs. "Fair Løsning 2020" er velfærdsmæssigt og økonomisk relativt bedre, men kan på den anden side mangle finansiering på 20 - 30 mia. kr, fordi planen ud af de forudsatte +150.000 i beskæftigelse kun skaber 50 - 60.000 jobs. Der er derfor god brug for at styrke "Fair Løsning" på beskæftigelses – og finansieringssiderne.*

RESUME:

2020-PLANERNES FÆLLES SVAGHEDER

- *Det kommende folketingsvalg bliver i høj grad et valg mellem forskellige økonomiske langtidsplaner. VK – regeringens "Reformpakken 2020", S+SF 's "Fair Løsning 2020" samt de radikales "Tag Ansvar 2020".*
- *Overordnet set lider planerne af den svaghed, at ingen med så lang en tidshorisont ved, hvad den økonomiske fremtid indebærer: Vil økonomien efter nogle år igen komme til hægterne eller bliver der mere sandsynligt tale om årevis med lavkonjunktur eller er der endog risiko for en egentlig depression? Men når man ikke kan sige noget sikkert om økonomien i 2020, så er fremtiden jo en taknemmelig skueplads for egne ideologiske og politiske forestillinger og løsningsmodeller*
- *Beregningen fra regeringens og Det Økonomiske Råd af et kæmpeunderskud i 2020 på de offentlige finanser i 2020 halter også af en anden grund, idet den er foretaget med udgangspunkt i en række antagelser, valgt til at frembringe et katastrofescenario: Ved at forudsætte at skattestoppet fortsætter, drænes statskassen for mange milliarder. Ved at antage historisk lav produktivitet i 10 år mere, bliver der også et tilsvarende lavt råderum til den offentlige sektor. Og ved endelig at prioritere vækst i det private forbrug, bliver der naturligvis modsat mindre råd til offentligt forbrug.*

DE ØKONOMISKE UDFORDRINGER

- I forhold til planerne er den centrale økonomiske udfordring, at **det med nyt dyk i finanskrisen tegner til lavvækst så langt øjet rækker.** Regeringen og en række borgerlige økonomer har satset på et "selvbærende opsving", hvor den centrale udfordring blev angivet som øget arbejdsudbud.
- Men med udsigt til årevis med økonomisk lavvækst, er det blevet definitivt klart, at de økonomiske realiteter langt fremover i stedet vil handle om jobmangel.

"REFORMPAKKEN 2020" – INGEN SIKRING AF VELFÆRDEN OG ØKONOMIEN.

- Ifølge planen vil regeringen forbedre de offentlige finanser med 47 mia. kr i 2020. Udover besparelse i "Genopretningsaftalen" består hovedvirkemidlet i "Dagpengereformens" og "Tilbageføringsreformens" forøgelse af arbejdsudbuddet med i alt 135.000 personer.
- Med udsigt til lavvækst så langt øjet rækker vil der imidlertid ikke være en øget efterspørgsel til det øgede udbud af arbejdskraft og dermed heller ingen øget beskæftigelse. Regeringen har ganske vist søsat en bolig - og servicepakke, nedsættelse af selskabsskatten og seneste "Holdbar vækst" med øget renoveringsfradrag og lempelse af afgifter på huskøb. Men tilsammen kan vækstinitiativerne vurderes at give max. 20.000 arbejdspladser mere.
- Af "Reformpakken 2020"s forøgelse af arbejdsudbuddet med 135.000 er der altså en manko på 115.000 personer. Alt i alt betyder det, at af planens budgetforbedringer på 47 mia. kr er der et hul i finansieringen på op til 30 mia. kr årligt. Hertil kommer, usikkerheden om størrelsesordenen af udbetaling af efterlønsbidrag og seniorførtidspension, som kan belaste de offentlige finanser med 5 – 10 mia. yderligere. Altså et samlet hul i finansieringen på 30 til 40 mia. kr.
- VK lancerer planen under parolen: "Kontant sikring af velfærden og økonomien". Men det er der altså på ingen måde tale om.

FAIR LØSNING 2020 – DEN "MINDST RINGE" 2020 - PLAN.

- S+SF' s plan "Fair Løsning 2020" sigter ligesom regeringens på at forbedre de offentlige finanser med 47 mia. kr. i 2020. Fair Løsning 2020" bygger i nogen udstrækning på samme udbudsøkonomiske tankegang som "Reformpakken 2020" idet op mod halvdelen af forbedringen skal komme ved at forøge arbejdsudbuddet med 104.000 personer (finansministeriets tal).
- For Fair Løsning er der således i en vis udstrækning samme problem som for VK s plan: Hvor skal beskæftigelsen komme fra? Her er dog den væsentlige forskel fra Blå plan, at "Fair Løsning 2020" selv opererer med at skabe jobs og øge efterspørgslen efter arbejdskraft gennem fremrykning af offentlige investeringer, åbning af et investeringsvindue samt navnlig gennem øget offentlige forbrug til velfærd. Endvidere vil S+SF også investere i opkvalificering af arbejdskraften.

- *J alt vil "Fair Løsning" formentlig således i sig selv øge beskæftigelsen med op til 50 – 60.000 arbejdspladser. Der er således en manko også i Rød plan – i dette tilfælde på omkring 55.000 arbejdspladser, svarende til manglende 15 mia. kr. Endvidere må det medgives finansministeriet, at der usikkerhed om visse af S + SF's skatteindtægter, hvilket kan koste yderligere op til 5 mia. kr. Således kan der være et hul på 15 - 20 mia. kr i "Fair Løsning 2020".*
- *Herudover forudsætter "Fair Løsning 2020" – som VK's plan, hvor det er taget fra -, at beskæftigelsen – udover forøgelsen af arbejdsudbuddet - yderligere skal øges med + 46.000 "af konjunkturerne". Det er imidlertid vanskeligt at se, hvordan den beskæftigelsesfremgang skal komme fra, når der er udsigt til lavvækst så langt øjet rækker. Hermed risikerer underskuddet i "Fair Løsning 2020" at stige med yderligere 10 mia. kr til i alt 20 – 30 mia. kr.*
- *Der er derfor god brug for initiativer til at styrke "Fair Løsning 2020" beskæftigelses – og finansieringsmæssigt.*

SAMLET VURDERING AF 2020 PLANERNE

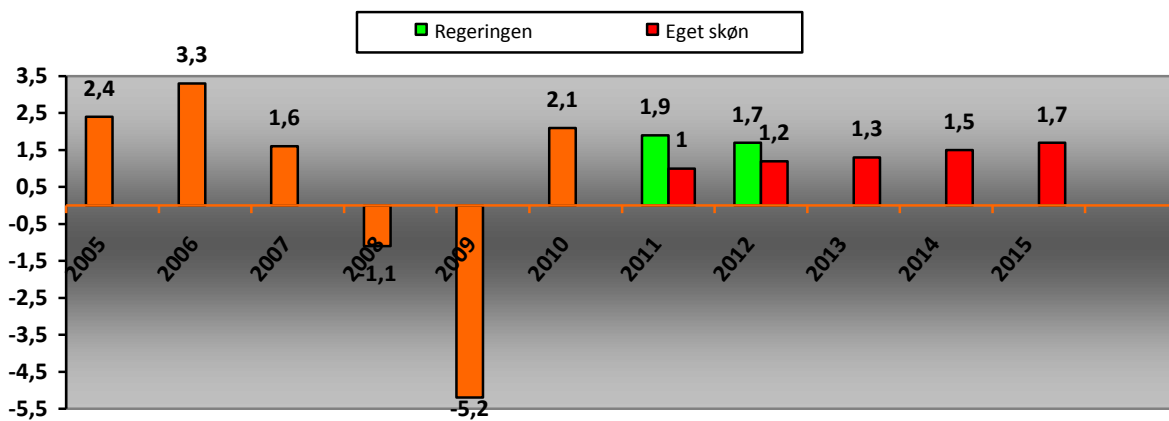
- *For både Blå og Rød plan er der således ganske stor usikkerhed vedr. finansieringen pga. tvivlsom beskæftigelseseffekt i forbindelse med øget arbejdsudbud, men usikkerheden er næsten dobbelt så stor i Blå som i Rød plan.*
- *Eftersom "Fair Løsning" således er klart bedst til reelt at imødegå de økonomiske udfordringer kan det være på sin plads med forslag til supplerende initiativer, der kan styrke beskæftigelseseffekten og finansieringen: Yderligere jobskabelse på op til 25.000 arbejdspladser kan tilvejebringes gennem offentlige investeringer og velfærdsforbedringer for omkring 15 mia. kr.*
- *Mens finansieringen af planen på sigt kan styrkes med op til 30 mia. kr gennem, sanering af erhvervsstøtte, øgede miljø og klimaafgifter, ny mellemskat samt på sigt reform af ejendomsbeskatning.*

VALG OM 2020 – PLANER.

Det snart kommende folketingsvalg bliver i høj grad et valg mellem forskellige økonomiske langtidsplaner. VK – regeringens "Reformpakken 2020", S+SF 's "Fair Løsning 2020" samt de radikales "Tag Ansvar 2020". Men kan 2020 – planerne løse de økonomiske udfordringer?

Der er almindelig økonomisk enighed om, at det internationalt tegner til et nyt dyk i finanskrisen og i bedste fald til lavvækst så langt øjet rækker. Hvilket vil trække stigende statsunderskud med sig og presse velfærden økonomisk, også i Danmark.

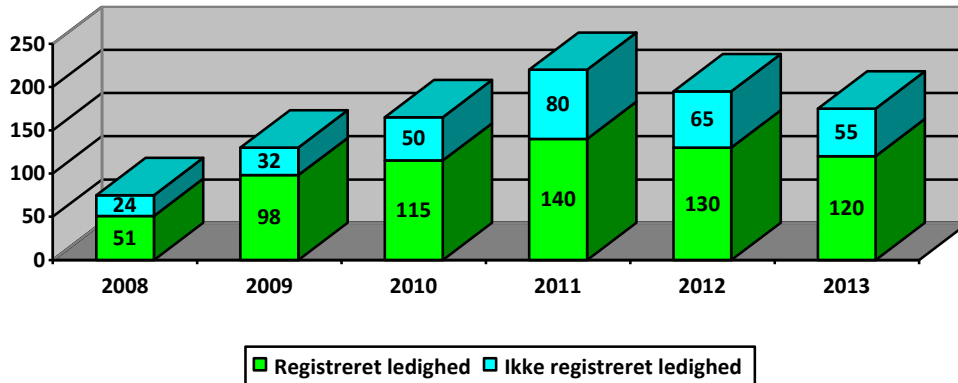
Figur: Årlig realvækst i dansk økonomi (% af BNP).¹

Regeringen og en række borgerlige økonomer har satset på et "selvbærende opsving", hvor den centrale udfordring blev angivet som øget arbejdsudbud. Men med udsigt til årevis med økonomisk lavvækst, er det blevet definitivt klart, at de økonomiske realiteter langt fremover i stedet vil handle om vedvarende, høj og stigende arbejdsløshed og jobmangel.

1) Kilde: Økonomisk Redegørelse, AE – rådet og egen vurdering ((rev. fra Lund, Henrik Herløv: Den økonomiske krise)

Figur: Registreret ledighed og bruttoledighed (fuldtidsledige – årsgennemsnit).²

En central økonomisk udfordring i den nærmeste årrække handler således om at stimulere økonomiens efterspørgselside for at få væksten op og skaffe ressourcer til velfærd, reduktion af statsunderskud og klimaindsats.

TVIVLSOMME BUD PÅ FREMTIDEN

I forhold hertil lider 2020 planerne af en fælles svaghed, nemlig at der på grund af den lange tidshorisont grundlæggende er tale om en abstraktion fra de konkrete økonomiske realiteter og problemer. For en lille, åben økonomi som Danmarks har den internationale økonomiske udvikling selvsagt afgørende betydning. Men herom hersker stor usikkerhed: Vil økonomien efter nogle år igen komme til hæfterne eller bliver der mere sandsynligt tale om årevis med lavkonjunktur eller er der endog risiko for en egentlig depression? Hvilke af disse forløb som den globale økonomi tager, vil være afgørende for dansk økonomis tilstand i 2020 og dermed er det dybest set usagligt, når Regeringen eller Det Økonomiske Råd baserer sig på fremskrivninger af dagens økonomi til 2020.

Man kan da formentlig se en hel anden grund til interessen fra borgerlige partier og økonomer for alligevel at udarbejde disse langsigtede fremskrivninger og planer. For når man ikke kan sige noget sikkert om økonomien i 2020, så er fremtiden jo en taknemmelig skueplads for egne ideologiske og politiske forestillinger og løsningsmodeller, der kan iklædes tal og fremstå som økonomiske nødvendigheder. Både regeringens og Det Økonomiske Råds forudsigelse om økonomien i 2020 og senere er alene pga. den manglende viden om den overordnede økonomiske udvikling således grebet ud af luften.

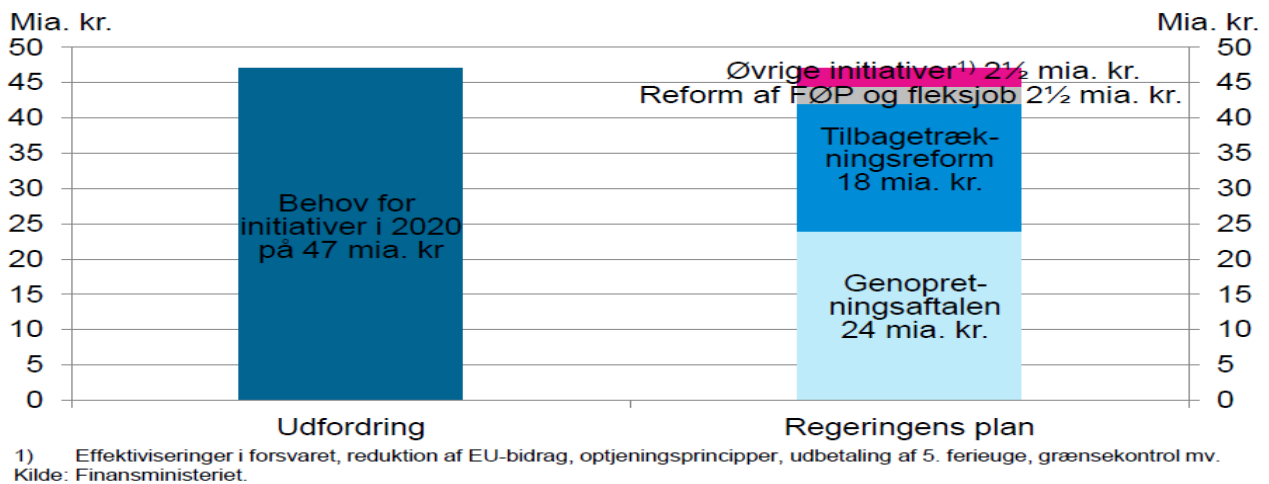
Det er ikke den eneste svaghed ved regeringens og Det Økonomiske Råds forudsigelser af et stort statsunderskud i 2020. Beregningen er også foretaget med udgangspunkt i en række antagelser, valgt til at frembringe et katastrofescenario: Ved at forudsætte at skattestoppet fortsætter, drænes statskassen for mange milliarder. Ved at antage historisk lav produktivitet i 10 år mere, bliver der også et tilsvarende lavt råderum til den offentlige sektor. Og ved endelig at prioritere vækst i det private forbrug, bliver der naturligvis modsat mindre råd til offentligt forbrug.

²) Kilder: Danmarks Statistik, AE-rådet og egen vurdering (rev. fra Lund, Henrik Herløv: Den økonomiske krise)

REFORMPAKKEN 2020 – INGEN SIKRING AF VELFÆRDEN OG ØKONOMIEN.

Regeringen har som bekendt taget initiativet til 2020 – planlægningen gennem ”Reformpakken 2020”, også kaldet ”Blå plan”. Ifølge statsminister og finansminister skulle der hermed være tale om kontant sikring af Danmarks økonomi og velfærd. Ifølge planen vil regeringen forbedre de offentlige finanser med 47 mia. kr i 2020. Udover besparelse i ”Genopretningsaftalen” består hovedvirkemidlet i ”Dagpengereformens” og ”Tilbagetrækningsreformens” forøgelse af arbejdsudbuddet med i alt 135.000 personer.

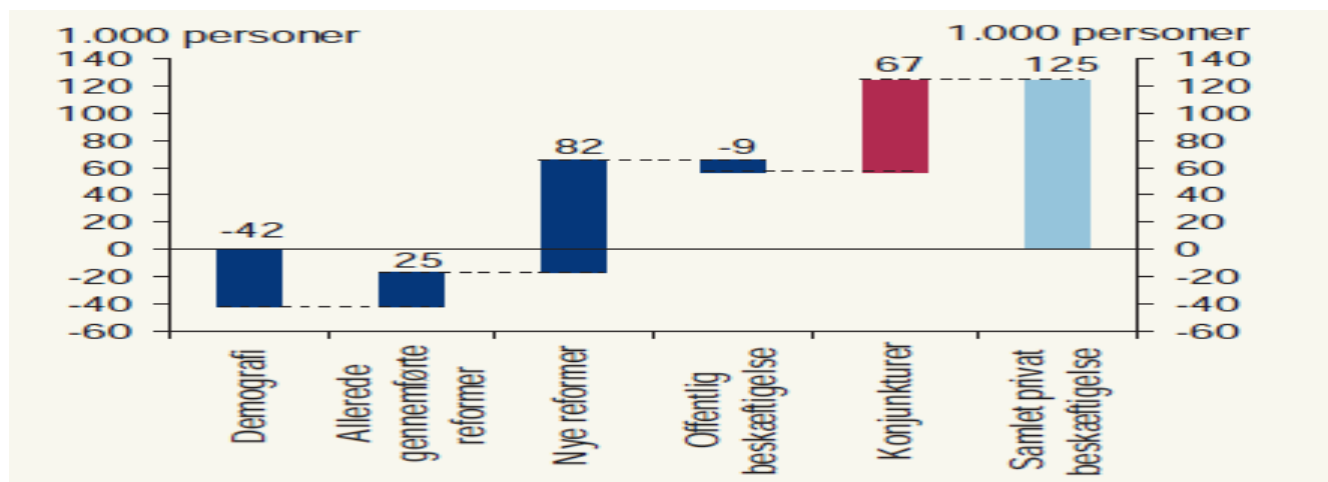
Figur: Regeringens angivne forbedringer af offentlige saldo 2020.³

I ”Reformpakken 2020” antages dette omsat i øget beskæftigelse, takket være reformerne selv og ”konjunkturerne”.

³) Kilde: Reformpakken 2020.

Figur: Regeringens forventede kilder til øget beskæftigelse på 135.000 i 2020. ⁴

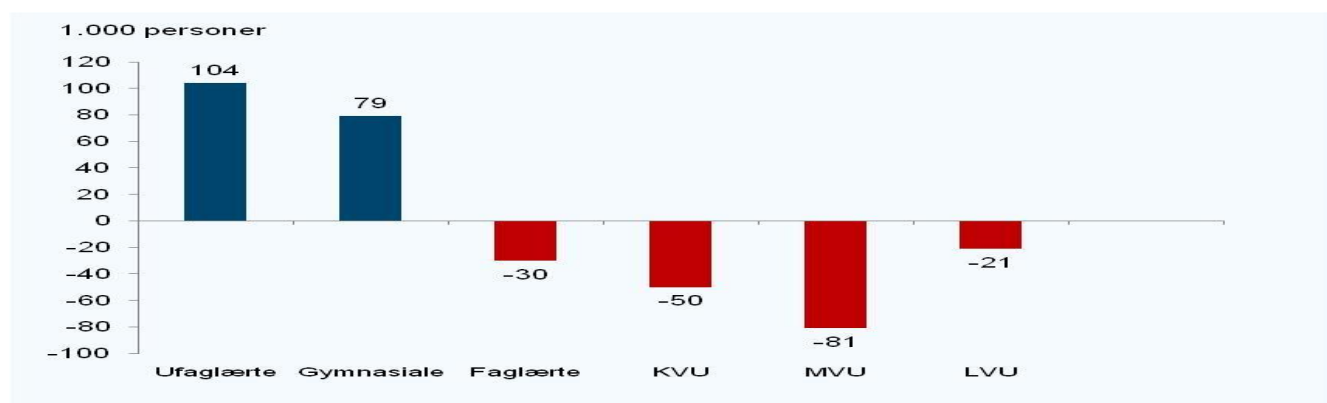

Problemet er imidlertid, at med udsigt til lavvækst så langt øjet rækker vil der ikke være en øget efterspørgsel til det øgede udbud af arbejdskraft og dermed heller ingen øget beskæftigelse. Regeringen har ganske vist søsat en bolig - og servicepakke, nedsættelse af selskabsskatten og seneste ”Holdbar vækst” med øget renoveringsfradrag og lempelse af afgifter på huskøb. Men ingen af disse tiltag vil have stor beskæftigelseseffekt. Ifølge regeringen er beskæftigelseseffekten af ”Holdbar Vækst” i 2012 og 2013 højst 6-8.000 personer⁵. Tilsammen kan vækstinitiativerne vurderes at give max. 20.000 arbejdspladser mere.

Af ”Reformpakken 2020”s forøgelse af arbejdsudbuddet med 135.000 er der altså en manko på 115.000 personer, hvor det ikke er til at se, hvor beskæftigelsen skal komme fra, eftersom VK ikke selv leverer arbejdspladserne og der ingen udsigt er til, at ”konjunkturerne” leverer dem. Hertil kommer, at det øgede udbud af arbejdskraft som ”Tilbagetrækningsreformen” giver fortrins består af kortuddannede, hvor fremtidens arbejdsmarked efterspørger uddannelse.

4) Kilde: Oven anførte værk

5) Jf. Regeringen: Holdbar vækst.

Figur: Behov for arbejdskraft 2020. ⁶

Men "reformpakken 2020" indeholder ingen tiltag herimod. Alt i alt betyder det, at af planens budgetforbedringer på 47 mia. kr er der et hul i finansieringen på op til 30 mia. kr årligt. Hertil kommer, usikkerheden om størrelsesordenen af udbetaling af efterlønsbidrag og seniorførtidspension, som kan belaste de offentlige finanser med 5 – 10 mia. yderligere.

VK har landeret sin 2020 plan under parolen: "Kontant sikring af velfærden og økonomien". Men det er der altså på ingen måde tale om.

Og Venstre har i en landsdækkende kampagne kritiseret oppositionens økonomiske plan for at indebære et årligt underskud på 39 mia. kr, hvilket i 2020 skulle indebære en statsgæld på 320 mia. kr. Men et sådant hul kan således i høj grad risikere at optræde i regeringens egen plan. Regeringen synes at kaste med sten i glashus.

Figur: Kilde til manglende finansiering af "Blå Plan". ⁷

Kilder til manglende indtægter:	Mia. kr
Manglende beskæftigelse:	- 30
Merudgift til udbetaling af efterlønsbidrag og seniorførtidspension	- 5 til 10
I ALT	- 30 til 40

6) Kilde: AE – rådet.

7) Kilde: Egen vurdering.

DEN "LILLA PLAN" – i den økonomiske politik et opkog af "Blå plan".

De Radikales plan "Tag ansvar 2020" er også blevet kaldt den "lilla" plan, altså en mellemting mellem VK's og S+SF's planer. Hvad angår de væsentlige komponenter er planen dog identisk med Blå plan, idet planens mål om forbedring af de offentlige finanser med 57 mia. kr. i 2020 i hovedsagen skal ske gennem forøgelse af arbejdsudbuddet gennem de samme arbejdsmarkedsreformer, som VK opererer med, plus gennem yderligere topskattelettelser.

Tabel: Angiven provenueffekt af de radikales 2020 – plan.⁸

Mia kr.	2020	HBI
Saldoproblem	47	31
Ny Globaliseringspulje II	8	8
Finansieringsbehov	55	39
Tilbagetrækningsreform	18	10
Dagpengereformen	4 ½	4 ½
Håndholdt beskæftigelsesindsats	3	3
Udenlandsk rekrutteringsreform	3	2
Skat Der Virker	3	3
Fleksjobreform	1 ½	1 ½
Hurtigere igennem uddannelserne	1	1
Reformer i alt	34	25
Oprydning i erhvervsstøtten	5	5
Regelforenklinger og IT-effektiviseringer	5	5
Besparelser på forsvar	2	2
Reduktion i aldersbetingede ydelser mm	2	2
Bedre ligning i SKAT	2	2
Fastlåsning af beløbsgrænser i 2011	2	2
Besparelse fra uændret ressourcer til off. service i 2011	5	5
Effektiviseringer og besparelser i alt	23	23
Forbedringer i alt	57	48

Eftersom planen ligesom Blå Plan er ren udbudsøkonomi og ikke indeholder tiltag til at skabe jobs, vil der være samme hul på 30 – 40 mia. kr. i den radikale plan som i VK's.

Det er bekymrende, at Det radikale Venstre står til at blive en del af eller støtte for en S+SF regering samtidig med, at de radikale har en økonomisk politik, der på de afgørende linjer er langt mere sammenfaldende med VK's. Det er vanskeligt at se, at bukserne i oppositionen kan holde til at spænde så vidt. Der er derfor brug for et ikke – borgerligt flertal i oppositionen udenom de radikale.⁹

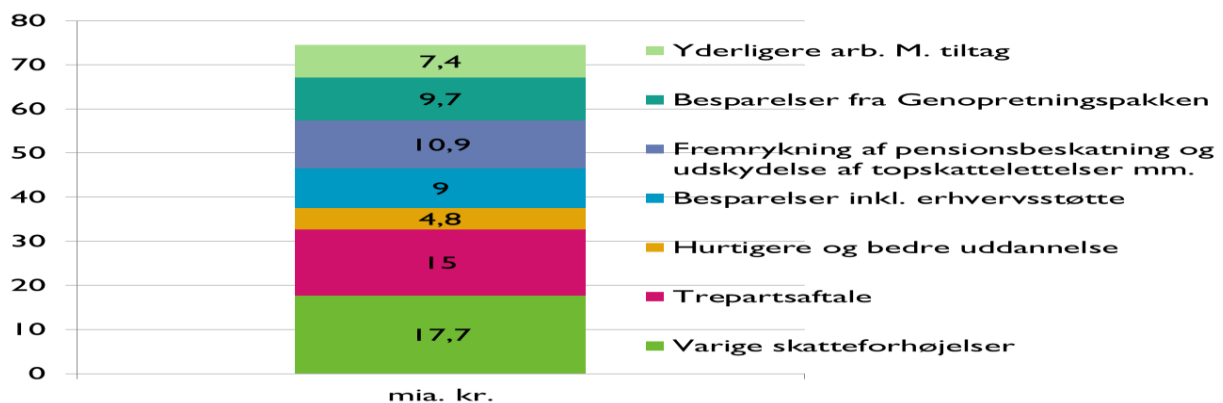
8) Kilde: Tag ansvar 2020.

9) Jf. Lund, Henrik Herløv: Ny regering på radikale stemmer stærkt problematisk. Ikke borgerligt flertal langt at foretrække.

FAIR LØSNING 2020 – DEN "MINDST RINGE" 2020 – PLAN.

S+SF' s plan "Fair Løsning 2020" sigter ligesom regeringens på at forbedre de offentlige finanser med 47 mia. kr. i 2020. Da SF vil bruge flere penge, bl.a. til velfærd, er budgetforbedringsbehov 25 mia. større. Ifølge planen indfries behovet gennem skatteforhøjelser, arbejdsmarkedsforanstaltninger og besparelser.

Figur: S sammensætningen af S+SF s budgetforbedringer 2020.¹⁰

Eftersom den bygger på regeringens og finansministeriets fremskrivning af den økonomiske udvikling til 2020 har den arvet usikkerheden i langtidsprognosen og den "søgte" underskudsberegning herfra. Virkemidlerne er også et stykke hen ad vejen beslægtede, idet øget arbejdsudbud også er et centralt virkemiddel i "Rød plan". Hvor hos VK dette fremskaffes gennem dagpenge og tilbagereformerne, skal det hos S+ SF ske gennem den meget omtalte "en times mere arbejde om ugen i gennemsnit".

Finansministeriet har på regeringens foranledning underkastet "Fair Løsning 2020" et nøje gennemsyn. Ifølge Finansministeriet tilsigter planen taget for pålydende at indhente op mod halvdelen af den tilsigtede forbedring gennem at forøge arbejdsudbuddet med 104.000 personer, hvilket regeringen som bekendt stiller sig tvivlende overfor kan gennemføres. Men eftersom S+SF holder muligheden af lovindgreb åben, er der næppe grund til at betvivle dette, uanset hvad man så måtte mene om noget sådant.

10) Kilde: Egen tilvirkning på basis af Fair Løsning 2020.

Tabel: Kilder til øget arbejdsudbud i Fair Løsning 2020.¹¹

Nye initiativer og forudsætninger i alt, Heraf:	104
1. Annullering af dagpengereform	-13
2. Trepartsforhandlinger	70
3. Hurtigere og mere uddannelse	20
- 3.a Hurtigere gennem uddannelsessystemet	10
- 3.b Større virkning af uddannelsesmålsætninger	10
4. Øvrige arbejdsmarkedstiltag og -forudsætninger	27
- 4.a Bedre integration	10
- 4.b Bedre forebyggelse	5
- 4.c Lavere strukturel ledighed	10
- 4.d Færre lukkedage	2

Da "Fair Løsning 2020" således i nogen udstrækning bygger på samme udbudsøkonomiske tankegang som "Reformpakken 2020", rammes den også delvist af samme problemer fra den årevise lavvækst, som den økonomiske fremtid tegner til: Hvor skal beskæftigelsen komme fra? Her er dog den væsentlige forskel fra Blå plan, at "Fair Løsning 2020" selv opererer med at skabe jobs og øge efterspørgslen efter arbejdskraft gennem fremrykning af offentlige investeringer, åbning af et investeringsvindue samt navnlig gennem øget offentlige forbrug til velfærd. Endvidere vil S+SF også investere i opkvalificering af arbejdskraften.

I alt vil "Fair Løsning" formentlig således selv øge beskæftigelsen med op til 50.000 arbejdspladser. Der er således en manko også i Rød plan – i dette tilfælde på omkring 55.000 arbejdspladser, svarende til manglende 15 mia. kr. Endvidere må det medgives finansministeriet, at der usikkerhed om visse af S + SF's skatteindtægter, hvilket kan koste yderligere op til 5 mia. kr. Således kan der være et hul på 15 - 20 mia. kr i "Fair Løsning 2020".

Tabel: Kilder til utilstrækkelig finansiering af "Rød Plan".¹²

Kilder til manglende indtægter:	Mia. kr
Manglende sskatteindtægter:	- 5
Manglende beskæftigelse:	-15
I ALT	- 20

11) Kilde: Finansministeriets vurdering af Fair Løsning 2020.

12) Kilde: Egen vurdering

Hertil kommer, at "Fair Løsning" ligesom VK's plan forudsætter en stigning i beskæftigelsen på 46.000 skabt af konjunkturerne, som det også er svært at se, hvor skal komme fra med udsigt til lavvækst så langt øjet rækker. Hermed risikerer underskuddet på "Fair Løsning" at stige med yderligere op til 10 mia. kr. Det kan måske derfor være mere passende at betegne "Fair Løsning 2020" som den "mindst ringe" plan.

For både Blå og Rød plan er der således ganske stor usikkerhed vedr. finansieringen pga. tvivlsom beskæftigelseseffekt i forbindelse med øget arbejdsudbud, men usikkerheden er en del større i Blå som i Rød plan.

SUPPLERENDE INITIATIVER.

Eftersom "Fair Løsning" således er klart bedst til reelt at imødegå de økonomiske udfordringer kan det være på sin plads med forslag til supplerende initiativer, der kan styrke beskæftigelseseffekten og finansieringen: Yderligere jobskabelse på op til 25.000 arbejdspladser kan tilvejebringes gennem offentlige investeringer og velfærdsforbedringer for omkring 15 mia. kr, jf. bilag 1. Mens finansieringen af planen på sigt kan styrkes med op til 30 mia. kr gennem, sanering af erhvervsstøtte, øgede miljø og klimaafgifter, ny mellemskat samt på sigt reform af ejendomsbeskatning, jf. bilag 2.

Endelig kan ekstra arbejdskraft – den dag krisen og konjunkturerne vender – skaffes ad frivillighedens vej gennem de i bilag 3 foreslåede initiativer.

Bilag 1: Forslag til øget jobskabelse udover det i "Fair Løsning" indeholdte.¹³

Offentlige investeringer, 4 årig

	Mia. kr
1. OFFENTLIGE BYGNINGER : Øge kommunal anlægsramme til udbygning og vedligeholdelse af skoler, ældreboliger, daginstitutioner og sygehuse	1 - 2
2. INFRASTRUKTUR OG TRAFIK: Genopretning af kloakker, fremskyndelse af jernbanerenovering og opgradering, forbedring af busdrift, cykelstier	1 - 2
3. ENERGI OG MILJØ: Energirenovering af offentlige bygninger, støtte til tilsvarende i private huse og lejligheder, investeringer i og støtte til alt. Energi, tilskud til energieffektivisering	2 - 3
4. ALMENE BOLIGER: Renovering + byggeri af nye boliger	1
I ALT	5 - 8

160

Offentlig beskæftigelse, 4 årig periode

	Mia. kr
1. UDDANNELSE: Opkvalificering af arbejdsløse, praktikpladsgaranti unge, efteruddannelse lavt uddannede, flere ressourcer til folkeskolen:	2 - 3
2. ÆLDREPLEJE: Færre skiftende hjemmehjælpere, forbedring af kommunernes hjemmehjælp, bedre normering plejehjem	2 - 3
3. DAGINSTITUTIONER: Øgede åbningstider, bedre normering, støtte til svage, gode måltider	1 - 2
4. SUNDHEDSSEKTOR: Tilbagerulning af besparelser offentlige sygehuse,	1 - 2
I ALT	6 - 10

158

13) Kilde: Egen vurdering.

Bilag 2. Forslag til udbygning af finansiering af Fair Løsning. ¹⁴**skatteforslag**

Skatteændring	Provenu – mia. kr
1. Indførelse af 4 – 5 pct. mellemskat for indkomster over 500.000 kr samt skærpelse af loft over fradrag for pensionsindbetalinger	+ 5
2. Sanering af erhvervsstøtte og erhvervsskattefravigelser	+ 10
3. Øgede afgifter (transport, miljø, energi)	+5
4. Rentefradrag reduceres fra 25 til 15 pct. for store indkomster og til 21 pct. for normalindkomster (gradvist) - endelig fuld effekt:	+4
5. Ejendomsværdiskat tilbageføres (gradvist) til før skattestoppet – endelig fuld effekt:	+5
6. Gradvis omlægning af pensionsbeskatning fra ved udbetaling til ved indbetaling	?
I ALT ØGET PROVENU – kort sigt(1+2+3)	20
I alt øget provenu – langt sigt (inkl. 4+5):	29

114

Bilag 3: Tiltag til at øget arbejdstiden/arbejdsudbuddet ad frivillig vej¹⁵.

Indsatsområde	Effekt i fuldtidspersoner
1. Mere fleksible tilbagetræknings-ordninger, bedre fastholdelse	35.000
2. Højere arbejdstid for deltidsansatte	35.000
3. Reduceret udstødning og sygdom gennem <u>genoptræning og behandling og bedre arbejdsmiljø</u>	10.000
4. Styrket integration og beskæftigelsesfrekvens for indvandrere gennem uddannelse, offentlig kvoteordning mm.	10.000
5. Øget tilgang af arbejdskraft udefra	20.000
I ALT	110.000

14) Kilde: Egen vurdering.

15) Jf. Lund; Henrik Herløv: Kvalitetssikring af oppositionens økonomiske politik.